
Könyvtárközi kölcsönzési konzultáció
(OSZK - április 25.)

A borongós hétfői napon sokan gyűltek össze és voltak kíváncsiak a témában elhangzóakra. Négy előadást hallgathattunk meg, majd a hozzászólások következtek, **Rády Ferenc** az OSZK általános főigazgató helyettese elnökölt.

Az első előadó **Dr. Bakonyi Géza**, a SZTE Könyvtárának igazgatóhelyettese volt, aki a **MOKKA és az ODR összevonásáról** beszélt. Elmondta, hogy jelenleg a MOKKA-ban több mint két millió rekord található. Az elkövetkező időszakban a tagkönyvtárak állományán kívül az OSZK retrospektív állományával és az NKA pályázatán nyertes könyvtárak állományával gyarapodik az adatbázis. Ennek előzményeként ellenőrzéseket végeztek el. A MOKKA programhoz kapcsolódik a **MOKKA-R** alprogramként (az elmúlt évi közgyűlésen hallhattunk róla), és az **EKKA**, azaz Erdélyi Közös Katalógus (erről hallhattunk március 4-én, a Szegeden tartott konferencián, és május 6-án a muzeális gyűjteményeket őrző könyvtárak konferenciáján). Az ODR és MOKKA adatbázisok összeolvasztásával kapcsolatban jogi kérdések is felmerülnek. A résztvevő könyvtárak különböző csoportjait fogják kialakítani a következő hónapokban. Lesznek könyvtárak, amelyek adatokat szolgáltatnak, részt vesznek a fejlesztésben - úgynevezett tagkönyvtári státusszal rendelkeznek, és lesznek partnerkönyvtárak, amelyek elsősorban csak rekordokat töltenek fel. Az adatszolgáltató könyvtáraknak fontos tényezőnek kell megfelelniük: ilyen a MOKKA kompatibilitás. Ez azt jelenti, hogy a feltöltésnek üzemszerűen kell működnie. Kereséskor könnyedén át lehessen jelentkezni a lokális rendszerbe a helyi példányadatok megtekintéséhez. Lényeges szempontok még: a MARC21 szintaxisának betartása, a besorolási adatok, többkötetes művek kezelése, rekordfej és tájékoztató mezők pontos használata. Jelenleg az előkészületi munkák zajlanak, szeptemberre tervezik az adatbázisok összevonását, a közös munka elkezdését.

A következő megszólaló **Kürti Lászlóné**, az OSZK Dokumentumellátó Szolgálat munkatársa volt. Előadásában a **nemzetközi dokumentumforgalom** akadályairól beszélt. Két kérdésformát különböztetett meg. A másolatkérést, amely vonatkozhat kurrens könyv vagy folyóirat egy fejezetére vagy cikkére, vagy régi dokumentumokról készített másolatokra. Itt a fő problémát az elektronikus formában küldött fájlformátumok jelenthetik. A másik típusa a kéréseknek - és ez teszi ki a kérések közel háromnegyed részét - az eredeti példányok időleges kölcsönzése. Ezzel kapcsolatban több problémával kell szembenézni. Az egyik fő probléma, hogy a folyamat lassú és nehézkes. A posta, a postai szolgáltatások színvonala veszélyeztető tényező. Hallhattuk, hogy sajnos többször előfordult, hogy a külföldi, például holland, német könyvtár a kért könyvet elküldte, az OSZK azonban nem kapta meg. Erre néhány esetben az volt a válasz, hogy a küldő könyvtár felfüggesztette az együttműködést a nemzeti könyvtárral. Mindezek az akadályok, problémák a nemzetközi együttműködést veszélyeztetik, a kialakult kapcsolatok megromlását eredményezhetik, és együttesen a tudományos kutatást akadályozzák.

Ezután **Dávid Boglárka**, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár munkatársa beszélt a **nemzetközi kölcsönzés árnövekedése** okozta gátakról. A DEENK helyzetéből kiindulva összehasonlította az elmúlt és az idei év várható költségeit, és hétszeres árnövekedést mutatott ki. Előadásában megpróbált megoldási lehetőségeket is felvázolni. Egy lehetséges megoldás lehet a támogatási költségek pályázati forrásból való fedezése. A könyvtárak szorosabb együttműködése is megoldást jelenthet.

Majd ismét az OSZK Dokumentumellátó Szolgálat munkatársa, **Császárné Kollár Tímea** beszélt, immár a külföldről érkező hazai dokumentumok könyvtárközi

kölcsönzéséről. Előadásában elmondta, hogy az elmúlt évben több mint 500 kérés érkezett be. Elsősorban európai országok könyvtáraiból érkezett kérés, de jött levél Észak-Amerikából, Ázsiából, pl. Japán, vagy érdekességként említhető Mexikó, Venezuela, ahonnan szintén kaptak kérést. Elsősorban tudományos munkákat kerestek az érdeklődők. Jó volt látni, hogy érdeklődnek nyelvünk, kultúránk iránt, azonban az is természetes, hogy a hazánkba érkező kérések száma nagyságrendekkel kisebb, mint a mi kéréseink külföldi könyvtárakba. Azonban ha ezeket a kéréseket teljesítik az OSZK munkatársai, mind a saját, mind más hazai könyvtárak állományainak segítségével, akkor a külföldi könyvtáraktól is több segítséget várhatunk.

Az előadásokat rövid szünet követte, majd a **hozzászólások** következtek. Itt hangot kaptak a különböző vélemények. **Dr. Kenyéri Katalin**, a NKÖM munkatársa hangsúlyozta az **elektronikus dokumentumok kihasználatlanságát**. Felhívta a figyelmet, hogy a könyvtárak próbálják meg ezt a formátumot előnyben részesíteni és többet használni, és ne a papíralapú dokumentumküldést válasszák. A tatabányai József Attila Megyei Könyvtár könyvtárosa válaszában elmondta, hogy a könyvtárak még nincsenek felkészülve, és kapacitással még nem bírják az elektronikus formátum küldését és fogadását. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár munkatársa hozzászólásában annak adott hangot, hogy a jelentős áremelés váratlan és drasztikus volt. Jobb lett volna fokozatosan emelni 600 Ft-ról 4500-ra a külföldi dokumentumok könyvtárközi kölcsönzésének a díját. Rády Ferenc zárszavában reménykedésének adott hangot. Reméli, hogy a kezdeti sokk után a könyvtárközi kölcsönzés „újra beáll”, és talán az árakat is csökkenteni lehet.

Kövécse Ildikó
Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtára

Beszámoló a 2005. év első félévének elnökségi üléseiről

Az elnökség tagja az elmúlt hónapokban két alkalommal is találkozott az Egyesülés aktuális ügyeinek megvitatására. A **Ráday Könyvtárban április 28-án** tartott megbeszélésen Dr. Gáborjáni Szabó Botond kérésére - távollétében - Ásványi Ilona számolt be a **BETH konferencia és közgyűlés** előkészületeiről. Mint arról bizonyára a Kollégák már értesültek: a szervezet 2005. évi találkozójának a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára lesz a házigazdája.

Márciusban érkezett a **Nemzeti Civil Alapprogram (NCA)** bemutatkozó levele, amelyben felhívják a civil szervezetek figyelmét első félévi aktuális pályázataikra. A NCA **közhasznú** civil szervezetek támogatását biztosította a korábbiakban, most azonban lehetőség nyílt arra, hogy *nem közhasznú* egyesületek, alapítványok is nyújtsanak be pályázati anyagot működési költségeik támogatására. Egyesülésünk bejegyzésekor nem szabályozta törvény a közhasznúság kritériumait, az ezzel kapcsolatos jogszabály 1997-ben lépett életbe. A korábban bejegyzett szervezetek csak akkor váltak közhasznúvá, ha ezt a 1997. évi CLVI. Törvény hatályba lépése után kérték. Egyesülésünk, bár civil szervezet, nem közhasznú, így a NCA pályázati lehetőségeit csak részben használhatja ki. Az elnökségi ülésen felmerült, hogy a közhasznúság kritériumainak megvizsgálása után, az alapszabály módosításával kérjük a Fővárosi Bíróságtól szervezetünk közhasznú szervezatként való bejegyzését. Az elnökség tagjai megállapodtak abban, hogy az érvényes alapszabályt módosítjuk, ehhez jogász segítségét kérjük.

A **Gyűjteményi** munkacsoport az elmúlt hónapokban felmérést készített az egyházi könyvtárak **digitalizálási tevékenységéről**: mely művek digitalizálása készült el eddig,